

2.2.1 Normen algemeen

Normen zijn zeer belangrijk voor partijen betrokken bij de toepassing en/of ontwikkeling van een product, dienst of proces. Normen hebben verschillende functies. Zij vormen in de eerste plaats de basis voor de kwaliteit van producten, diensten en processen. Normen zijn ook een belangrijk hulpmiddel bij het tot stand komen van overeenkomsten, contracten, bestekken etc. Verwijzing naar relevante normen biedt voor betrokken partijen helderheid over de (rand-) voorwaarden van de gemaakte afspraken. Dit is ook van belang voor het vastleggen van aansprakelijkheden tussen partijen. Normen kunnen ook het uitgangspunt zijn voor certificering. Voor de certificering benodigde beoordelingsrichtlijnen kunnen immers gemaakt worden aan de hand van normen.

Een heel belangrijke functie van normen is ook dat zij kunnen worden gebruikt als hulpmiddel bij het maken van regelgeving, bijvoorbeeld door de overheid, zowel op nationaal niveau als op internationaal niveau.

Normen kunnen tenslotte worden beschouwd als de “state of the art” van de kennis over een product, dienst of proces. Voor alle partijen is een norm een bron van kennis over de stand der techniek en de gangbare praktijk hierbij.

Soorten normen

Bij normen kan een inhoudelijk onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten:

In de eerste plaats zijn er normen die de test- en classificatiemethodes bepalen die gebruikt (moeten) worden voor het vaststellen van de eigenschappen van materialen en producten.

Een tweede groep normen zijn de productnormen. Zij geven de kenmerkende eigenschappen, classificatie- en andere voorschriften waaraan bepaalde producten moeten voldoen.

Een derde groep normen zijn de ontwerpnormen. Dit zijn de normen die van toepassing zijn bij de keuze en plaatsing van producten of systemen.

De vierde groep zijn de gebruiksnormen, die zorgen voor het behoud van een product of systeem door regelmatige controle en/of onderhoud.

Nationale normen

In Nederland is het NEN te Delft het nationale normalisatie-instituut. Nederlandse normen zijn herkenbaar aan de aanduiding NEN+nummer.

Vrijwel elk land heeft een eigen normalisatie-instituut. Ook deze instituten brengen nationale normen uit. Voorbeelden van buitenlandse normalisatie-instellingen zijn:

- NBN	België	Bureau voor Normalisatie/ Bureau de Normalisation (tot 2003: BIN)
- DIN	Duitsland	Deutsches Institut für Normung
- BSI	Engeland	British Standards Institute
- AFNOR	Frankrijk	Association Française de Normalisation

Normalisatie-instituten doen vaak meer dan uitsluitend het ontwikkelen en publiceren van normen. Hun werkgebied is vaak zeer breed en bestrijkt dan het overdragen van kennis over normering in de meest brede zin. Ook publiceren zij vaak andere documenten met als doel afspraken over producten, diensten en processen vast te leggen.

Zo brengt het NEN zogenaamde voornormen (NVN), praktijkrichtlijnen (NPR) en Nederlandse Technische Afspraken (TGA) uit.

Europese normen

In de Europese wetgeving staan fundamentele eisen (richtlijnen). Deze worden in opdracht van de Europese commissie door Europese normalisatie-instellingen uitgewerkt in Europese normen. Deze normen zijn herkenbaar aan de aanduiding EN+nummer. Deze Europese normen worden vervolgens omgezet naar nationale normen. In Nederland zijn deze normen herkenbaar aan de codering NEN-EN+nummer.

Iedere nationale certificatie-instelling is ook lid van de Europese normalisatie-instellingen. Overigens kunnen ook nationale instellingen het initiatief nemen tot een Europese norm.

Internationale normen

Een belangrijke groep normen zijn de zogenaamde ISO-normen. ISO staat voor International Organization for Standardization (internationale organisatie voor standaardisatie). ISO bestaat uit circa 150 leden, allemaal nationale normalisatie-instituten. Vanuit Nederland is het NEN lid van ISO. ISO heeft voor zeer veel uiteenlopende onderwerpen normen opgesteld. Vooral ISO-normen in relatie tot kwaliteit zijn bekend. ISO-normen zijn herkenbaar aan de aanduiding ISO+nummer.